

Extra verdieping voor Samenwerkingscholen Thema Natuur

Invalshoek 1 Voor de aarde zorgen

Begin november (2021) vond er in Glasgow een belangrijke klimaatconferentie plaats. Het werd een groots gebeuren, de verwachtingen lagen hoog, en de uitkomsten stelden velen teleur. Het is goed dat er wereldwijd aandacht blijft voor de opwarming van de aarde. Want het is zeer de vraag of we wel goed voor haar zorgen.

In de Bijbelse visie hebben mensen de aarde in beheer (dus niet 'in bezit!') gekregen, met de opdracht voor haar te zorgen, haar te behoeden én weer door te geven aan de volgende generatie: dit wordt ook wel *rentmeesterschap* genoemd. In het eerste Scheppingsverhaal is de mens geschapen als beeld van God. Zoals Hij uit de chaos een ordelijke werkelijkheid schiep, zo mogen wij mensen de aarde op orde houden. Doen we dat ook?

In het tweede scheppingsverhaal trekt God de mens letterlijk uit de klei en blaast de levensgeest in. De mens mag namen geven aan de dieren, en krijgt een partner. In dit verhaal staat de mens niet boven de natuur, maar is net als al het andere van aarde: ze is er onderdeel van.

We leven van de natuur, we zijn er afhankelijk van en we maken er deel van uit. Vervuiling, uitbuiting: het komt als een boemerang terug. Het filmpje(bovenbouw) over slecht rentmeesterschap maakt dit schrijnend duidelijk. 'De mens die de natuur overheerst, in plaats van ervoor zorgt.' [MAN - YouTube](#)

Laudato si

Een optimistischer filmpje komt van Paus Franciscus ([Laudato Si': Animated clip for kids - YouTube](#)). Enkele jaren geleden schreef hij een brief voor de wereld. Deze draagt de eerste woorden van het Zonnelied van St. Franciscus. De brief is door veel milieu en natuurorganisaties wereldwijd goed ontvangen en werd als baanbrekend gezien. Voor Paus Franciscus staat nu de humaniteit op het spel. Mensen zullen lijden onder de

leren over levensvragen

klimaatverandering. De mensen in arme landen –die het minst vervuilen- krijgen de zwaarste last te verduren. Desondanks brengt paus Franciscus een hoopvolle boodschap. In onderlinge solidariteit zijn we in staat dit probleem het hoofd te bieden. Voor de bovenbouw kun je [deze versie](#) gebruiken.

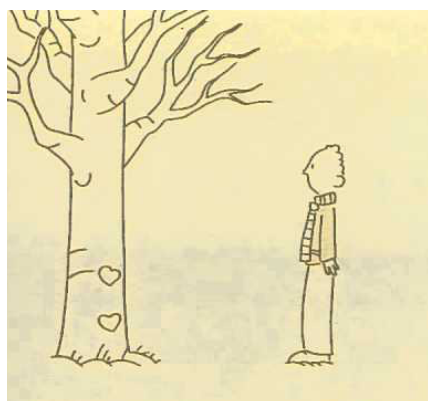
De gulle boom

In het derde filmpje zien we het verhaal van de gulle boom. Het kind dat onder en in de boom speelt groeit op. In elke levensfase heeft de boom iets te geven. Is de boodschap van *Laudato Si* dat we voor elkaar en voor de natuur moeten zorgen, in de gulle boom wordt duidelijk dat de natuur voor ons zorgt.

Animatiefilmpje en een filmpje van de vertelling zelf.

'We moeten goed zorgen voor de natuur, want de natuur zorgt ook voor ons.'

[De Gulle Boom | The Giving Tree Story in Dutch | 4K UHD | Dutch Fairy Tales - YouTube](#)
[De boom die gaf 2002 - YouTube](#)

Suggesties om te doen:

Voor de bovenbouw: beluister en bekijk samen het lied '[Earth Song](#)' van Michael Jackson.

Let op: In deze clip zijn beelden te zien die door jonge kinderen als schokkend ervaren kunnen worden. Bespreek daarna (een aantal van) onderstaande vragen:

Waar gaat dit nummer over en waarom denk je dat? Wat valt je op? Welke kleuren, symbolen, mensen, gebeurtenissen? Welke gevoelens en vragen roept dit op?

Wat vertelt het over ons - en over hoe we met elkaar en de aarde om (zouden moeten) gaan?

Biddag

Op de tweede woensdag van maart wordt in de protestantse kerken de biddag voor het gewas gevierd. Op deze dag staan mensen erbij stil dat het geen vanzelfsprekendheid is dat er voedsel in overvloed is: het is iets om op te hopen, voor te bidden, en om dankbaar voor te zijn.

leren over levensvragen

Suggestie om te doen:

Laat de leerlingen zelf gebeden maken.

Groen(er) schoolplein: suggestie om te doen

Beplanting / groen absorbeert overvloedige hitte. Kijk met de kinderen of er wat tegels uit het schoolplein worden gehaald. Maak er kleine tuintjes, kijk of de borders breder kunnen, zaai bloemen!

Invalshoek 2 God in de natuur

Veel gelovigen over de hele wereld spreken in metaforen die verwijzen naar de natuur als het gaat over (de grootsheid van) God. Als ze God beschrijven, zeggen ze bijvoorbeeld...

God is zo groot als.... de bergen

God is zo diep als .... de oceaan.

God is zo hoog als ... de wolken, de sterren.

Of ze ervaren God als heel dichtbij, juist als ze middenin de natuur zijn. Bijvoorbeeld in een groot, mooi bos of in de bergen.

Wat is jouw beeld van God?

En denk je dat je God kan tegenkomen in de natuur? Waarom (niet)? Waar en hoe?

Suggestie om te doen:

Lees samen bijvoorbeeld...

- Psalm 1 uit de kinderbijbel 'Het begon met licht' (door Gerrie Huiberts)
- Psalm 8 uit de kinderbijbel 'Woord voor Woord'

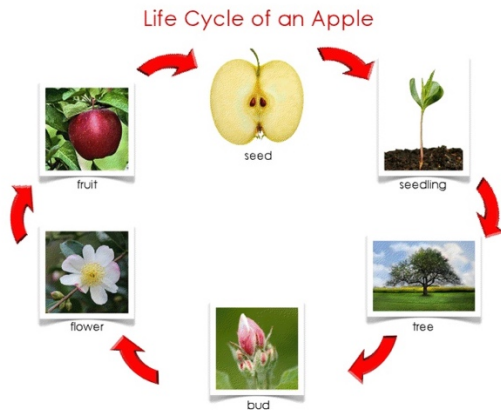
Invalshoek 3 Ieder einde is een nieuw begin

Misschien wel de meest tot de verbeelding sprekende metafoor is het cyclische wonder van de natuur als verwijzing naar de oneindigheid van God. Voor christenen gaat dit ook over datgene wat er met Pasen gebeurt en herdacht wordt: de dood van Jezus gaat over een nieuw begin.

Neem kinderen mee in deze 'cyclische gedachte' over het einde als nieuw begin. Doe dit bijvoorbeeld aan de hand van de levenscyclus van een appel (zie hieronder). Leg uit hoe wonderlijk de natuur in elkaar zit en in zijn werk gaat. De cirkel als symbool van begin, eind en een nieuw begin. Hier over de appel, maar voor gelovige mensen is het een rechtstreekse verwijzing naar de betekenis van God die was, is en blijft.

leren over levensvragen

Suggesties om te doen

1. De parabel van de panfluit

Lees samen het verhaal *De parabel van de panfluit*.

Vertel (eventueel) daarna het verhaal van de viool, bijvoorbeeld aan de hand van het gedicht van Herman Verbeek

De viool

In de viool staat deze spreuk:

*'Toen ik nog in de bossen leefde,
heb ik gezwegen; nu ik gestorven ben, zing ik.'*

*Want hoe gaat het: in het bos staat een boom,
naast een boom naast een boom –
en nooit een groet, een teken.*

*Totdat zo'n boom gepakt wordt,
de takken gaan er af,
de schors wordt afgestroopt,
de stam wordt stuk gezaagd tot planken.*

Mijn God, welke martelingen ondergaat zo'n boom nog meer.

*Eindelijk komt het hout terecht bij de vioolbouwer
en daar is het wonder gebeurd:
het hout is die licht gebogen viool geworden;
ze ligt in de handen van de speler:*

'Nu ik gestorven ben, zing ik.'

Herman Verbeek, theoloog (20e eeuw)

leren over levensvragen

'Toen ik een levende boom was zweeg ik, nu ik gestorven ben en, zing ik.'

Wat bedoelt de viool hiermee? Wat vind je daarvan? Kijk je nu anders naar een viool, of naar een boom? Zijn er meer materialen of voorwerpen waarvoor dit geldt? ('een tweede leven' of 'verder leven als...')

Duizend tinten groen

Maak fletse zwart wit kopieën van wat plaatjes uit de Kijkbijbel of Prentenbijbel, uit het verhaal van de Schepping. Of, als dat niet lukt, zorg dan in ieder geval voor een mooie prent van natuur.

Geef de leerlingen drie kleuren verf: blauw, geel en wit. Met deze kleuren moeten ze hun 'kopie' inkleuren...

*spoiler alert. En dan krijg je... duizend tinten groen..!

Bespreek de opdracht eventueel kort na. *Wat gebeurt er, wat zie je? Wat hadden ze verwacht? Hoe voelt het, om schepper te zijn van zoiets moois?*

NB: Veel tips in dit document zijn geschikt voor de midden- en bovenbouw. Heb je een onderbouwgroep? Dan is het boek *'Hoe het begon. Een kijk en verwonderboek over Gods schepping.'* een aanrader in deze context.

